

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Lausuntopyyntöön asiassa U 28/2021 vp

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Tuomioistuinvirastolta kirjallista asiantuntijalausuntoa asioissa U 28/2021 vp (Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi) ja E 62/2021 vp (Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto eurooppalaisesta lähestymistavasta tekoälyyn). Jälkimmäisestä on annettu erillinen lausunto.

Asetusehdotus

Asetusehdotuksessa ehdotetaan yhdenmukaisia sääntöjä tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamiselle, käyttöönotolle ja käytölle. On perusteltua tavoitella tekoälyjärjestelmiä koskevaa yhdenmukaista sääntelyä. Näillä järjestelmillä voi olla olennainen vaikutus yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksien toteutumiseen.

Asetusehdotuksen lähtökohtana on sääntelyn porrastaminen tekoälyjärjestelmien käyttöalan perusteella kiellettyihin, suuren riskin ja matalan riskin järjestelmiin. Tuomioistuinvirasto pitää perusteltuna, että oikeudenhoito on asetusehdotuksessa (6 artikla, liite III) määritelty suuren riskin käyttökohteeksi. Valitusta sääntelytavasta on kuitenkin todettava, että luokittelun perustaminen yksityiskohtaiseen luetteloon tekee sääntelystä pistemäistä ja on omiaan johtamaan myöhemmin soveltamisalaa koskeviin tulkintavaikeuksiin. Oikeudenhoidon osalta ehdotuksen muotoilu ("*Teoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu auttamaan oikeusviranomaisia tutkimaan ja tulkitsemaan tosiseikkoja ja lainsäädäntöä sekä soveltamaan lainsäädäntöä konkreettisiin tosiseikkoihin.*") on kuitenkin laaja ja kattanee kohtuullisen hyvin tekoälyn ajateltavissa olevat käyttötavat oikeudenhoidossa.

Sen sijaan ehdotuksessa on toisessa kohdassa merkittävä ongelma, jolla voi olla vaikutusta myös oikeudenhoidossa käytettäviin tietojärjestelmiin. Ehdotukseen sisältyvä tekoälyn määritelmä (artikla 3) on epäselvä ja se perustuu

monitulkintaiseen luetteloon tekoälyksi katsottavista lähestymistavoista (liite I). Tällainen sääntelytapa johtaa väistämättä soveltamisalaa koskeviin epäselvyyksiin. Asetusehdotuksen määritelmää tulisikin näiltä osin vielä arvioida uudelleen. Määrittelyn lähtökohtana tulisi käyttää järjestelmän esimerkiksi oppimiseen perustuvaa toimintaa, ei järjestelmän rakentamisessa käytettyä ratkaisua tai menetelmiä. Tekoälyjärjestelmiin liittyvien riskien kannalta on olennaista, että nämä järjestelmät eivät toimi pelkästään ennalta määriteltyjen sääntöjen perusteella, vaan järjestelmiin on rakennettu mahdollisuus sääntöjen tarkentumiselle tai uusien sääntöjen syntymiselle järjestelmän käytön ja käytettävissä olevan datan avulla. Tekoälyjärjestelmien ominaispiirre on siis se, että ne voivat muokata oma toimintaansa. Tekoälyjärjestelmien määrittely tulisikin rakentaa järjestelmien käytännön toiminnan pohjalta, eikä luettelemalla nyt käytössä olevia lähestymistapoja tekoälyjärjestelmien toteuttamiseksi.

Pasi Kumpula
Johtaja, kehitysosasto

Riina-Kaisa Mäenpää
Erityisasiantuntija